

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра державного будівництва

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДЕРЖАВНЕ БУДІВНИЦТВО І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В
УКРАЇНІ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 39 с.

Розробники:

С.Г. Серьогіна, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри державного будівництва,

І.І. Бодрова, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри державного будівництва,

О.Ю. Лялюк, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державного будівництва

Затверджено на засіданні кафедри державного будівництва

(протокол № 17 від 21.04.2020 р.)

Оновлено:

(протокол № 20 від 16.06.2020 р.)

Оновлено:

(протокол № 20 від 22.06.2021 р.)

Оновлено:

(протокол № 3 від 20.09.2022 р.)

Завідувачка кафедри – С. Г. Серьогіна, докторка юридичних наук,
професорка

Зміст

1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Очікувані результати навчання.....	6
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	9
4. Обсяг і структура навчальної дисципліни	15
4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.....	15
4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.....	17
5. Форми педагогічного контролю й засоби оцінювання результатів навчання	19
6. Критерії оцінювання результатів навчання.....	20
7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти денної/заочної форми навчання	23
8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	24

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	Галузь знань – 08 «Право»	Обов’язкова
Модулів – 3		Рік підготовки: 2020-2024
	Спеціальність – 081 «Право»	семестр
Загальна кількість годин – 120		3-й
	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Лекції
		22 год.
		Практичні заняття
		26 год.
		Самостійна робота
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента – 6-8 .		48 год.
		Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань – іспит

Мета викладання навчальної дисципліни – формування системи теоретичних і прикладних знань про особливості правового регулювання порядку формування, організації, функціонування системно-структурної організації органів публічної влади, елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування, специфіку організаційно-правових механізмів реалізації їх функцій і повноважень, напрямків модернізації територіальної організації влади в Україні в умовах децентралізації влади та реформи публічного управління; активізація аналітичної діяльності здобувачів вищої освіти, розвиток умінь і навичок застосування законодавства у сфері організації і діяльності органів публічної влади.

Завдання:

- засвоєння студентами знань про особливості правового регулювання суспільних відносин в галузі державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні;

- формування у студентів категоріально-понятійного апарату з питань державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні;

- опанування основних доктринальних та прикладних положень щодо формування, організації, функціонування та перспектив розвитку системно-структурної організації органів публічної влади в Україні;

- поглиблення теоретичних знань про територіальну, правову, матеріально-фінансову основу організації і діяльності державних і самоврядних інституцій, форм та методів їх діяльності в умовах децентралізації влади та реформи публічного управління;

- вироблення у студентів вміння тлумачити і застосовувати правові норми під час розв'язання практичних завдань з питань правового регулювання, організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні;

- формування навичок самостійного аналізу проблемних питань взаємовідносин органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування у вітчизняному законодавстві та юридичній практиці;

- формування уміння визначення перспектив вдосконалення і організаційно-правових технологій оптимізації механізму реалізації функцій і повноважень органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні.

Пререквізити: «Теорія права», «Філософія», «Історія держави і права України».

Кореквізити: «Конституційне право України».

Постреквізити: «Адміністративне право», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн».

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН-1.	Характеризувати систему нормативно-правових актів, що регламентують суспільні відносини в сфері державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні.
РН 2.	Визначати напрямки здійснення державної політики у сфері державного будівництва та місцевого самоврядування, державної регіональної політики в сучасних умовах політико-правового розвитку.
РН-3.	Демонструвати розуміння специфіки правового регулювання та перспектив розвитку системно-структурної організації органів публічної влади в Україні у контексті європейських стандартів децентралізації влади та муніципальної демократії.
РН-4	Розкривати організаційно-правові, функціонально-компетенційні, територіальні, матеріально-фінансові аспекти модернізації системи публічного управління в Україні.
РН-5	Аналізувати елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування.
РН-6	Характеризувати організаційно-правові механізми реалізації функцій і повноважень органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування.
РН-7	Визначати організаційну будову, порядок формування, основи, форми і методи діяльності Верховної Ради України, її органів, посадових осіб та народних депутатів України.
РН-8	Характеризувати організаційно-правовий механізм забезпечення діяльності Президента України, організацію підготовки та виконання актів Президента України, специфіку функціонування та взаємодії з органами публічної влади Офісу Президента України, Ради національної безпеки і оборони України та Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим.
РН-9	Демонструвати розуміння специфіки правового регулювання основ організації і діяльності, порядку функціонування і організації виконання правових актів Кабінету Міністрів України.
РН-10	Розкривати особливості правового статусу, основ, форм і методів діяльності та напрямків оптимізації центральних органів виконавчої влади в умовах реформи публічного управління.
РН-11	Розуміти специфіку правового статусу місцевих державних адміністрацій, їх ролі в реалізації державної регіональної політики, особливостей механізму делегування повноважень та їх реалізації на місцевому рівні територіальної організації влади в Україні.
РН-12	Демонструвати знання порядку взаємовідносин місцевих державних адміністрацій з органами і посадовими особами місцевого самоврядування та специфіки функціонування військово-цивільних адміністрацій.
РН-13	Визначати міжнародно-правові стандарти організації й функціонування місцевих органів публічної влади та проблеми їх імплементації в Україні.
РН-14	Демонструвати знання та навички нормо-проектувальної діяльності та правової експертизи проектів актів органів державної влади та місцевого самоврядування.
РН-15	Визначати права членів територіальної громади та аналізувати практику їх

	захисту від порушень.
РН-16	Демонструвати знання недоліків та напрямків модернізації правового регулювання системно-структурної організації місцевого самоврядування в Україні в контексті добровільного об'єднання територіальних громад та реформи децентралізації влади.
РН-17	Характеризувати особливості функціонування, види та механізм реалізації повноважень органів і посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад при вирішенні питань місцевого значення.
РН-18	Демонструвати знання порядку формування представницьких та виконавчих органів місцевого самоврядування в Україні.
РН-19	Визначати специфіку правового регулювання та розкрити прикладні аспекти партисипативної демократії на місцевому рівні.
РН-20	Демонструвати розуміння організаційно-правового механізму взаємодії органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції.

Викладання навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувача вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей і досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти відповідної спеціальності й освітньо-професійною програмою «Право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК1.1. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності відповідно до соціальних статусів і модусів.

ЗК1.2. Здатність грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.

ЗК1.3. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК1.1. Знання системи права та законодавства, а також механізмів правового регулювання в різних галузях права.

СК1.5. Здатність застосовувати знання методів, правил, прийомів і засобів юридичної техніки та юридичного письма для вироблення і систематизації правових актів.

Програмних результатів навчання:

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

РН15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПРН1.1. Виявляти проблеми у правовому регулюванні і пропонувати способи їх вирішення відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.

ПРН1.4. Демонструвати вміння застосовувати набуті правові знання за умов самостійного прийняття юридичних рішень відповідно щодо своїх професійних статусів.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні

Державне будівництво і місцеве самоврядування як наука та навчальна дисципліна. Поняття «державне будівництво і місцеве самоврядування». Елементи змісту державного будівництва і місцевого самоврядування.

Конституційні основи державного будівництва і місцевого самоврядування. Основні напрямки здійснення державного будівництва і місцевого самоврядування в Україні. Наука державного будівництва і місцевого самоврядування. Навчальна дисципліна «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні». Поняття, предмет і система науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Історичний розвиток науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Методологічні основи та джерела науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Зв'язок науки державного будівництва і місцевого самоврядування з різними галузями права та іншими науками. Поняття, система навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні». Значення навчальної дисципліни «Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні» для підготовки юристів.

Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні. Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні. Системноструктурна організація органів державної влади і місцевого самоврядування в Україні. Співвідношення органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування, їх спільні риси та особливості. Система принципів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування. Поняття, правове регулювання та співвідношення функцій і компетенції органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Поняття і система форм діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування. Поняття і система методів діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування. Наукова організація праці в органах державної

влади і місцевого самоврядування, її основні вимоги.

Основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні. Поняття «основ» організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні. Територіальна основа органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні. Правова основа організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні. Матеріальна і фінансова основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні.

Модуль 2. Організація роботи органів державної влади

Організація роботи Верховної Ради України. Основи організації та діяльності Верховної Ради України. Організаційна будова та функції Верховної Ради України. Форми роботи Верховної Ради України. Сесія – головна організаційна форма роботи Верховної Ради України, порядок її підготовки і проведення. Особливості підготовки і проведення першої сесії Верховної Ради України нового скликання. Організація проведення слухань у Верховній Раді України. Методи роботи Верховної Ради України. Організація прийняття та виконання актів Верховної Ради України.

Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України. Організація роботи Голови Верховної Ради України та його заступників. Система, будова та порядок утворення комітетів Верховної Ради України. Функції та компетенція комітетів Верховної Ради України. Форми і методи роботи комітетів Верховної Ради України. Погоджувальна рада депутатських фракцій і груп. Організація роботи тимчасових комісій Верховної Ради України. Структура, функції та організація роботи апарату Верховної Ради України. Організація роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав

людини. Організація роботи Рахункової палати.

Організація роботи народних депутатів України. Організація підготовки і проведення виборів народних депутатів України. Організація роботи народних депутатів України у Верховній Раді України та з виборцями. Помічники-консультанти народних депутатів України. Запити і звернення народних депутатів України, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності народних депутатів України. Організація роботи депутатських фракцій і груп.

Організація роботи Президента України. Основи організації і діяльності Президента України. Організація підготовки і проведення виборів Президента України. Функції Президента України. Форми і методи діяльності Президента України. Гарантії діяльності Президента України. Організація прийняття та виконання актів Президента України.

Структура, функції, організація роботи апарату Президента України. Організація роботи Офісу Президента України. Організація роботи представників Президента України. Організація роботи Ради національної безпеки і оборони України. Організація роботи Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим.

Організація роботи Кабінету Міністрів України. Основи організації і діяльності Кабінету Міністрів України. Порядок утворення і будова Кабінету Міністрів України. Функції Кабінету Міністрів України. Форми і методи діяльності Кабінету Міністрів України. Організація прийняття та виконання актів Кабінету Міністрів України. Організація діяльності робочих органів Кабінету Міністрів України. Структура, функції та організація роботи апарату Кабінету Міністрів України.

Організація роботи центральних органів виконавчої влади. Основи організації і діяльності центральних органів виконавчої влади. Система, функції та порядок утворення центральних органів виконавчої влади. Організаційна будова центральних органів виконавчої влади. Форми і методи діяльності центральних органів виконавчої влади.

Організація роботи місцевих державних адміністрацій. Основи організації і діяльності місцевих державних адміністрацій. Система, порядок утворення і будова місцевих державних адміністрацій. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій. Голова місцевої державної адміністрації та його заступники, їх повноваження й організація роботи. Організація роботи колегії місцевої державної адміністрації. Форми і методи діяльності місцевих державних адміністрацій. Організація прийняття та виконання актів місцевих державних адміністрацій. Відділи, управління та інші структурні підрозділи місцевої державної адміністрації, її апарат, організація їх роботи.

Модуль 3. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування

Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим. Основи організації та діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація підготовки і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організаційна будова та функції Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи органів і посадових осіб Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Організація роботи депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Форми і методи діяльності Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Апарат Верховної Ради Автономної Республіки Крим та організація його роботи. Порядок утворення і будова Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Функції Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Форми і методи діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Організація роботи апарату Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Організація діяльності інших органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим.

Організація місцевого самоврядування в Україні. Поняття і система місцевого самоврядування. Територіальна громада – первинний суб'єкт

місцевого самоврядування. Форми здійснення територіальною громадою місцевого самоврядування. Місцеві референдуми. Загальні збори громадян, організація їх підготовки та порядок проведення. Місцеві ініціативи. Громадські слухання. Звернення громадян. Принципи місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування. Основи місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Система і будова місцевих рад. Функції та компетенція місцевих рад. Форми та методи діяльності місцевих рад. Порядок підготовки та проведення сесій місцевих рад. Організація роботи постійних і тимчасових комісій місцевих рад. Апарат місцевих рад і організація його роботи. Служба в органах місцевого самоврядування. Організація роботи сільського, селищного, міського голови, секретаря ради, голови обласної, районної ради та його заступників. Організація роботи органів самоорганізації населення. Асоціації та інші форми добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування.

Організація роботи депутатів місцевих рад. Організація підготовки і проведення виборів депутатів місцевих рад. Організація роботи депутатів місцевих рад у радах. Організація роботи депутатів місцевих рад із виборцями. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляду. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад.

Організація роботи виконавчих органів місцевих рад. Порядок формування і будова виконавчих комітетів місцевих рад. Форми та методи роботи виконавчих комітетів місцевих рад. Організація роботи апарату виконавчих комітетів місцевих рад. Система, будова, порядок утворення та форми роботи відділів, управлінь та інших виконавчих органів рад. Компетенція виконавчих органів місцевих рад.

Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з громадськими

об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції. Засади взаємодії громадських об'єднань і політичних партій з органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування. Форми і види громадського контролю за діяльністю органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Порядок здійснення громадської експертизи діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Організація роботи громадських рад при органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з судовими органами та органами юстиції. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з органами прокуратури, Служби безпеки України та органами внутрішніх справ. Організація роботи департаментів, відділів, управлінь органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування по взаємодії із судовими, правоохоронними органами та органами юстиції.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

4.1. Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
		Модуль 1. Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого				

		самоврядування в Україні				
		Тема 1. Державне будівництво і місцеве самоврядування як наука та навчальна дисципліна	8	2	2	4
		Тема 2. Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	10	1	1	8
		Тема 3. Основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	10	1	1	8
		Разом	28	4	4	20
		Модуль 2. Організація роботи органів державної влади				
		Тема 1. Організація роботи Верховної Ради України	8	2	2	4
		Тема 2. Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України	8	2	2	4
		Тема 3. Організація роботи народних депутатів України	8	2	2	4
		Тема 4. Організація роботи Президента України	8	2	2	4
		Тема 5. Організація роботи Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади	8	2	2	4
		Тема 6. Організація роботи місцевих державних адміністрацій	8	2	2	4
		Разом	48	12	12	24
		Модуль 3. Організація роботи органів влади Автономної Республіки				

		Крим та органів місцевого самоврядування				
		Тема 1. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим	8	2	2	4
		Тема 2. Організація місцевого самоврядування в Україні	8	2	2	4
		Тема 3. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування	9	1	2	6
		Тема 4. Організація роботи депутатів місцевих рад	9	1	2	6
		Тема 5. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції	10		2	8
		Разом	44	6	10	28
		Усього годин / кредитів ECTS	120/4	22	26	72

4.2. Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№ п/п	Дата проведення (згідно з розкладом)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
		Лекції		Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота	
		Модуль 1. Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної				

	Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні				
	Тема 1. Державне будівництво і місцеве самоврядування як наука та навчальна дисципліна	6	-	-	6
	Тема 2. Поняття й елементи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	8	2	2	4
	Тема 3. Основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування в Україні	8	-	-	8
	Разом	22	2	2	18
	Модуль 2. Організація роботи органів державної влади				
	Тема 1. Організація роботи Верховної Ради України	8	2	2	4
	Тема 2. Організація роботи органів та посадових осіб Верховної Ради України	8	-	-	8
	Тема 3. Організація роботи народних депутатів України	8	-	-	8
	Тема 4. Організація роботи Президента України	8	-	-	8
	Тема 5. Організація роботи Кабінету Міністрів України	8	-	-	8
	Тема 6. Організація роботи центральних органів виконавчої влади	6	-	-	6
	Тема 7. Організація роботи місцевих державних адміністрацій	8	-	-	8
	Разом	54	2	2	50
	Модуль 3. Організація роботи органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування				
	Тема 1. Організація роботи	8	-	-	8

	органів влади Автономної Республіки Крим				
	Тема 2. Організація місцевого самоврядування в Україні	6	2	-	4
	Тема 3. Організація роботи представницьких органів і посадових осіб місцевого самоврядування	8	-	-	8
	Тема 4. Організація роботи депутатів місцевих рад	8	-	-	8
	Тема 5. Організація роботи виконавчих органів місцевих рад	6	-	-	6
	Тема 6. Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, політичними партіями, судовими, правоохоронними органами та органами юстиції	8	-	-	8
	Разом	44	2	-	42
	Усього годин / кредитів ECTS	120/4	6	4	110

5. Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні» передбачає проведення поточного й підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких

засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента до вивчення поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за п'ятибальною шкалою (0, 0,5, 1, 1,5, 2);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі тесту – максимально 6 балів;

- виконання студентами впродовж семестру завдань для *самостійної роботи* (анотування прочитаної додаткової літератури, написання есе та його презентації на практичному занятті; підготовка постатейних матеріалів до нормативно – правових актів, підготовка та подання до опублікування наукової статті, тез наукової доповіді чи повідомлення тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю й самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль						Самостійна робота студентів	МК (тести)	Підсумковий контроль (іспит)	Підсумкова оцінка знань
Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль №3					
п/з, с/з	колоквіум	п/з, с/з	колоквіум	п/з, с/з	колоквіум				
---	max 4	max 12	----	max 8	max 2	max 8	max 6	max 60	max 100

6. Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
--------------	-----------------	-------------------------------

Поточний контроль на практичному занятті	Max 2	високий рівень активності на занятті; глибоке знання матеріалу, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях за темою заняття; розгорнута, повна, правильна відповідь на питання; повна, правильна і переконлива аргументація при вирішенні проблемних правових ситуацій; засвоєння основної і додаткової літератури, рекомендованої навчально - методичним посібником за темою заняття; вільна орієнтація у правових джерелах та судовій практиці за темою заняття; усунення прогалин чи неточностей у відповідях інших студентів; високий рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
	1,5	високий рівень активності на занятті; неповне, неточне розкриття питання, розв'язання практичних завдань з окремими помилками; засвоєння основної і додаткової літератури, рекомендованої навчально - методичним посібником за темою заняття; неповне використання під час відповіді правових джерелах та судової практики; суттєве доповнення відповідей інших студентів; високий рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
	1	середній рівень активності на занятті; значна неповнота, суттєві неточності та прогалини у відповіді на питання; вирішення проблемних правових ситуацій з суттєвими помилками; знайомство з основною літературою, рекомендованою навчально - методичним посібником; часткове використання правових джерел за темою заняття; середній рівень засвоєння практичних навичок за певною темою
	0,5	низький рівень активності на занятті; значна неповнота, суттєві неточності та прогалини у відповіді на питання; розв'язання окремих практичних завдань з теми; вирішення проблемних правових ситуацій з суттєвими помилками; суттєві прогалини у засвоєнні рекомендованої літератури за темою заняття; низький рівень засвоєння практичних навичок за певною темою; фрагментарне доповнення відповідей інших студентів
	Min 0	відсутність знань по жодному з питань плану семінарських занять; не розв'язання практичних завдань; неприсутність на занятті
Колоквіум	Max 2	всебічне, систематичне і глибоке знання програмного матеріалу, бездоганно засвоєння спеціальної літератури, демонстрація студентом здатності до самостійного використання отриманих знань у практичній роботі.
	1,5	розкриття всіх питань досить повно, однак з незначною кількістю несуттєвих (технічних) помилок у відповіді
	1	виявлення студентом в достатній мірі знання основного програмного матеріалу, засвоєння навчальної літератури з предмета та виявлення студентом умінь орієнтуватися в ній; розкриття всіх питань без помилок, однак з незначною неповнотою у відповіді на питання
	0,5	відсутність знань значної частини основного

		програмного матеріалу, допущення істотних помилок у відповіді, значна неповнота в розкритті питань.
	Min 0	повне незнання програмного матеріалу
Оцінка самостійної роботи студента	Max 8	розгорнута, повна, правильна відповідь на всі питання; повна, правильна і переконлива аргументація при розв'язанні завдань; повне і правильне використання під час розв'язання завдань правових джерел та судової практики
	6	відповіді на деякі питання містять окремі неточності чи неповноту; розв'язання завдань з окремими помилками; повне використання під час розв'язання практичних завдань правових джерел та судової практики
	4	відповіді на всі питання містять неточності, неповноту або повна і правильна відповідь представлена лише на частину питань і завдань; завдання розв'язані з суттєвими помилками; правові джерела та судова практика використані частково
	2	неповнота, неточності та прогалини у відповідях на всі питання; фрагментарне, з помилками, розв'язання завдань, використання переважно нормативних положень без посилання на судову практику
	1	значна неповнота, суттєві неточності та прогалини у відповідях на всі питання; розв'язання завдань з суттєвими помилками та прогалинами; значні прогалини у використанні як правових джерел, так і судової практики
	Min 0	невиконання самостійної роботи
		Max 6
Модульний контроль (тестові завдання)	5	У цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок
	3	Непогано, але зі значною кількістю недоліків
	2	Виконання задовольняє певні критерії
	Min 0	Відсутня демонстрація елементарного розуміння матеріалу.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи

	50	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей, 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи
	45	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу. передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією 2. Засвоєння основної літератури. рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу. передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	0	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

7. Педагогічний контроль для здобувачів вищої освіти

денної/заочної форми навчання

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90–100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80–89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75–79

D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70–74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60–69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	20–59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 19

8. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Конституція України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Конституція Автономної Республіки Крим від 21.10.1998 р.: затв. Законом України від 23.12.1998 р. № 350-XIV URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text>

Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396- IX. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>

Питання Апарату Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 18.10.2019 р. № 764/2019. URL:
<https://www.president.gov.ua/documents/7642019-30005>

Питання забезпечення діяльності Президента України: Указ Президента України від 20.06.2019 р. № 417/2019. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417/2019#Text>

Питання Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим: Указ Президента України від 17.10.2019 р. № 758/2019. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758/2019#Text>

Положення про Апарат Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 14.10.2005 р. № 1446/2005. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1446/2005#Text>

Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим: Закон України від

10.02.1998 р. № 90/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90/98-%D0%B2%D1%80#Text>

Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>

Про затвердження Положення про Апарат Верховної Ради України: розпорядження Голови Верховної Ради України від 25.08.2011 р. № 769. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/769/11-пр#Text>

Про затвердження Положення про секретаріат комітету Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 22.02.2008 р. № 305. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/305/08-пр#Text>

Про затвердження Положення про секретаріат депутатської фракції у Верховній Раді України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 22.02.2008 р. № 304. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/304/08-пр#Text>

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 р. № 116/95-ВР у ред. Закону від 22.12.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text>

Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.11.2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>

Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11.07.2001 р.
№ 2625-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text>

Про особливу процедуру усунення Президента України з поста
(імпічмент): Закон України від 10.09.2019 р. № 39-IX. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20#Text>

Про офіційні символи глави держави: Указ Президента України від
29.11.1999 р. № 1507/99. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1507/99#Text>

Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-
III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>

Про Положення про Офіс Президента України: Указ Президента
України від 25.06.2019 р. № 439/2019. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436/2019#Text>

Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р.
№ 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

Про Представництво Президента України в Автономній Республіці
Крим: Закон України від 02.03.2000 р. № 1524-III. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1524-14#Text>

Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р.
№ 1697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

Про Раду міністрів Автономної Республіки Крим: Закон України від
16.06.2011 р. № 3530-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3530-17#Text>

Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від
05.03.1998 р. № 183/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text>

Про Регламент Верховної Ради України: Закон України
від 10.02.2010 № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>

Про розподіл обов'язків з питання виконання окремих повноважень Голови Верховної Ради України між Першим заступником Голови Верховної Ради України та заступником Голови Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 04.11.2019 р. № 1191-к. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1191к/19-рґ#Text>

Про розподіл обов'язків між Керівником Апарату Верховної Ради України та заступниками Керівника Апарату Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 20.05.2020 р. № 199 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/199/20-рґ#Text>

Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04.1991 р. № 987-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>

Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>

Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001р. № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>

Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>

Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим: Закон України від 22.12.2006 р. № 533-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-16#Text>

Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07. 2002 р. № 93-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15#Text>

Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 р. № 2790-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>

Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 08.09.2005 р. № 2850 – IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text>

Про структуру Апарату Верховної Ради України: Постанова Верховної Ради України від 20.04.2000 р. № 1678-III.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-14#Text>

Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>

Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України: Закон України від 19.12.2019 р. № 400-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-20#Text>

Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. №776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>

Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>

Література

Основна

Бодрова І.І. Добровільне об'єднання територіальних громад як конституційна гарантія місцевого самоврядування в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 41. С. 76-92.

Бодрова І.І. Проблеми правового регулювання державного нагляду за додержанням органами місцевого самоврядування Конституції та законів в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування . Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 37-55.

Болдирєв С.В., Сидоренко О.О. Теоретично-правовий зміст децентралізації як державницького інституту. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 41. С. 48 - 61.

Болдирєв С.В., Лінник М.П. Питання вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює діяльність Президента України та його допоміжних органів на сучасному етапі розвитку української державності. Юридичний науковий електронний журнал. №11, 2021. С. 76-78.

Величко В.О. Надання адміністративних послуг як функція органів місцевого самоврядування. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: С.Г. Серьогіна та ін. Харків: Право, 2018. Вип. 35. С. 68-82.

Гаращук І.В. Сучасні аспекти теоретико-правового забезпечення реалізації принципу субсидіарності в процесі децентралізації в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. Х. : Право, 2022. Вип. 43. С.154-164.

Гаращук І.В. Комунальна власність об'єднаних територіальних громад: сучасний погляд та перспективи розвитку // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування . - Харків : Право, 2020. Вип. 40. С. 111-124.

Гаращук І.В. Поняття комунальної (муніципальної) власності: узагальнення підходів до інтерпретації. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. – Х. : Право, 2018. Вип. 36. С. 135– 148.

Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. Х. : Право, 2018. 392 с.

Державне будівництво і місцеве самоврядування : посіб. для підгот. до іспиту/ С. Г. Серьогіна, О. Ю. Лялюк, І. І. Бодрова та ін. Х. : Право, 2020. 212 с.

Добровільне об'єднання територіальних громад в Україні / С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова, П. М. Любченко, С. В. Болдирев, О. Ю. Лялюк, Л. М. Баранова, О. П. Печений. – Х. : НДІ державн. буд-ва та місц. самовряд, 2017. 216 с. (Серія “Наукові доповіді”; вип. 21).

Закоморна К.О. Принципи децентралізації публічної влади в актах ЄС. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. /ред.кол.: С.Г. Серьогіна та ін. Х.: Право, 2021. Вип. 42. С. 80 –96.

Закоморна К.О. Принцип муніципальної автономії як гарантія децентралізації публічної влади. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 2. С. 143 – 147.

Закоморна К., Юхименко Д. Досвід функціонування інституту глави держави в системі стримувань та противаг у пострадянських країнах: перспективи для України. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 5. С. 122 – 126.

Зозуля О.І. Конституційно-правовий статус парламентських комітетів в Україні: монографія. Х.: Майдан, 2019. 619 с.

Інституційно-функціональна організація місцевої влади в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку / Ю. П. Битяк, П. М. Любченко, О. В. Петришин та ін.; за ред. С. Г. Серьогіної, І. В. Яковюка. К., 2009.

Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я. Тацій (голова редкол.), О.В. Петришин (відп. секретар), Ю.Г. Барабаш та ін.; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., переробл. і допов. – Х. : «Право», 2011. С. 971–1028.

Лялюк О. Ю. Основи організації і діяльності місцевих рад в Україні: моногр. Х.: Право, 2008. 288с.

Лялюк О.Ю. Проблеми правового статусу старости в системі територіальної організації влади України. Державне будівництво та місцеве самоврядування. № 41. 2021. С. 93-107.

Лялюк О.Ю. Актуальні питання співвідношення контролю та нагляду в системі місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Державне будівництво та місцеве самоврядування. № 37. 2019. С. 35-47.

Лялюк О.Ю. Практичні приклади формування та вирішення окремих колізій та правової невизначеності у сфері місцевого самоврядування. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. № 43. С. 92-106.

Лялюк О.Ю. Проблемні питання формування територіальної основи об'єднаної територіальної громади в процесі реформування місцевого самоврядування. Державне будівництво та місцеве самоврядування. № 35. 2018. С. 83-93.

Новітні державотворчі процеси в Україні: виклики і перспективи. К.: Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2011. 224 с.

Омелько І. І. Правове регулювання та практика реалізації форм діяльності депутатів місцевих рад в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. № 2. Vol. 3. С. 129-135.

Омелько І.І. Сесійні форми діяльності депутатів місцевих рад в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України. Х. : Право, 2020. Вип. 39. С. 196-210.

Омелько І.І. Поняття і класифікація форм діяльності депутатів місцевих рад. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Х. : Право, 2020. Вип. 40. С. 182-200.

Омелько І. І. Форми діяльності депутатів місцевих рад в аспекті їх правового статусу. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 4. С. 71-78

Petryshyna M. O. The system of normative-legal acts of local self-government in Ukraine. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 4. С. 145 – 150.

Петришина М. О. Теоретико-правові проблеми забезпечення надання публічних послуг суб'єктам господарювання органами місцевого самоврядування. *Право та інновації*. 2020. № 2 (30). С. 93 – 99.

Проблеми правового регулювання організації та діяльності апарату Президента України: наук.-практ. посіб. / Ю. П. Битяк, С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова. Х.: НДІ держ буд-ва та місц. самоврядування, 2011. 138 с.

Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: моногр. / за ред. Ю. М. Тодики. Х.: Право, 2009. 540 с.

Серьогіна С. Г., Бодрова І. І., Петришина М. О. Муніципально-правова політика як пріоритетний напрямок правової політики в умовах реформування територіальної організації влади та європейської інтеграції України. Вісник Національної академії правових наук України. 2021. № 3. С. 129 – 143

Серьогіна С., Серьогін В. Децентралізація і місцеве самоврядування у контексті зміцнення народовладдя в Україні. Право України. 2019. № 10. С. 158-174.

Серьогіна С.Г. Муніципальні права особи: місцеве самоврядування в аспекті прав людини. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2018. Вип. 36. С.3-20.

Серьогіна С.Г., Демиденко Г.Г. Про демократичні традиції вітчизняного державотворення. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 41. С. 11-37.

Серьогіна С.Г., Петришина М.О. Пошук оптимальної державно-правової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування та муніципальної нормотворчості: досвід країн ЄС. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Х. : Право, 2022. Вип. 43. С.52-74.

Svitlana Serohina, Oleksandr Petryshyn, *Vitalii Serohin*. Decentralization of public power in Ukraine in the context of glocalisation. (Децентралізація державної влади в Україні в умовах глокалізації). International Comparative Jurisprudence. 2020. Vol 6, No 2. P.190-200.

Совгиря О. В. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України: сучасний стан та тенденції розвитку. монографія. К. : Юрінком Інтер, 2012. 464 с.

Стешенко Т.В., Пахомов А.В. До проблеми місцевого референдуму: правовий аспект. Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання Запорізького національного університету. 2021. № 11. С.71-75.

Стешенко Т.В., Говоруха Л.С. Державницька теорія місцевого самоврядування у пострадянській правовій доктрині. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 41. С. 62-75.

Стешенко Т. В., Іванова В. С. Муніципально-правова практика організації роботи депутатів місцевих рад. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2019. Вип. 37. С. 163-178.

Управління комунальною власністю в умовах реформування місцевого самоврядування та розвитку міжмуніципального співробітництва. Навчальний посібник / За заг. редакцією Шкільняка М.М., Толкованова В.В., Журавля Т.В. К., 2019. 310 с.

Додаткова література

Барабаш Ю. Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект). Моногр. Х. : Легас, 2004.

Бедрій Р. Б. Об'єкти комунальної власності в Україні: конституційно-правовий аспект. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична. 2015. Вип. 4. С. 75-83.

Бодрова І. І. Правовий статус асоціацій місцевих рад України: питання теорії і практики: моногр. Х.: Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006

Бодрова І.І. Проблеми імплементації європейських стандартів у сфері компетенції місцевого самоврядування в Україні Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків, 2019. Вип.38. С. 26-48.

Бодрова І. І. Система допоміжних органів при Президентові України. Держ. буд-во та місц. самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: Ю.Г. Барабаш та ін. Х.: Право, 2012. Вип. 23.

Болдирєв С.В. Тимчасові слідчі комісії як суб'єкти здійснення парламентського контролю в Україні. Держ. буд-во та місц. самоврядування: зб. наук. праць; редкол.: Ю. П. Битяк та ін. Х.: Право, 2011. Вип. 22. С. 139-149.

Болдирєв С. В., Чубарь С.С. Об'єднання територіальних громад в механізмі децентралізації влади. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2019. Вип. 37. С. 69 - 86.

Болдирєв С. В., Чубарь С.С. Сучасний стан реалізації реформи децентралізованого устрою України: наявні недоліки та труднощі в запровадженні // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". 2021. № 11. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-11-7700>

Віліжінський В.М., Попов М.П. Реформування системи місцевого самоврядування в Україні з урахуванням національних традицій врядування. Моногр. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016.

Величко В. О. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій в Україні. моногр. – Х., 2005.

Величко В.О. Проблеми функціонування центрів надання адміністративних послуг. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / редкол.: С.Г. Серьогіна та ін. Х. : Право, 2019. Вип. 38. С. 118-132.

Волощук О. Т. Інститут Президента в системі органів державної влади: історико-теоретичний аспект. Моногр. Чернівці: Вид- во ЧНУ, 2011. 112 с.

Гаращук І.В. Питання ефективного використання ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад. Державне будівництво та

місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / редкол.: С. Г. Серьогіна та ін. Х. : Право, 2021. Вип. 41. С. 107 – 119.

Георгієвський Ю. В. Компетенція органів публічної влади: теорія і практика застосування. К. : Логос, 2015. 345 с.

Георгіца А. З. Законодавча влада: поняття, правова природа, місце і роль у системі органів публічної влади. Право України. 2009. №11. С. 100-118.

Гудима Н. В. Принципи відкритості і прозорості в діяльності органів державного управління України: основи правового регулювання. монографія (друге видання, доповнене і перероблене). Черкаси, 2011. 200 с.

Децентралізація влади. Законодавство. Роз'яснення. Зразки документів / за ред. В.В.Бондаренка. К.: Юрінком Інтер, 2017. 420 с.

Дніпров О. С. Виконавча влада в Україні: теоретико- концептуальні підходи до розуміння сутності в сучасних умовах трансформації суспільства. Монографія. Київ, 2018. 540 с.

Дробот І.О. Гарантування місцевого самоврядування в Україні: теоретико-методологічний аспект. Моногр. Львів, 2010. 310 с.

Закоморна К.О. До питання про визначення терміну «регіоналізація» в сучасній вітчизняній і зарубіжній доктрині Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2019. Вип. 38. С. 107 –119

Закоморна К.О. Поняття децентралізації публічної влади у вітчизняній та зарубіжній доктрині. *The Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 60. С. 57 – 63.

Інституційно-функціональна організація місцевої влади в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку / Ю. П. Битяк, П. М. Любченко, О. В. Петришин та ін.; за ред. С. Г. Серьогіної, І. В. Яковюка. К., 2009.

Кондрацька Н.М. Сучасна системно-структурна організація місцевого самоврядування в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2015. Вип. 35. Частина II. Том 1. С. 91-96.

Кулик Т.О. Конституційні засади взаємодії місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування в місті Києві. Моногр. К.: Алерта. 2016.

Кульчицька О. Організаційно-правові форми діяльності депутатських фракцій у Верховній Раді України. Форум права. Електрон. наук. фахове видання. 2009. № 3. С. 383-391 URL: <http://www.№buv.gov.ua/e-jour№als/FP/2009-3/i№dex.htm>

Литвак О. М. Правова природа інституту президентства. Моногр. К.: Атіка, 2010. 168 с.

Любченко П. М., Семко С.О. Організаційні форми роботи представницьких органів місцевого самоврядування: Моногр. Х. : Право, 2012. 216 с.

Лялюк О.Ю., Полишин Г.В. Шлях до децентралізації: зарубіжний досвід для України // Державне будівництво та місцеве самоврядування. № 38. 2019. С. 41-55.

Медвідь А. Б. Поняття та мета створення тимчасових спеціальних комісій як специфічного виду парламентських органів. Наук. вісн. УжНУ. Серія Право. 2008. № 9. С. 160-162.

Мочков О.Б. Територіальна громада в реалізації місцевої демократії : моногр. К. : "АртЕк", 2019.

Нестерович В.Ф. Принципи відкритості та прозорості у діяльності органів державної влади як важлива передумова для утвердження демократії участі. Філософські та методологічні проблеми права. 2016. № 4. С. 67-78.

Овчаренко В. Місцеве самоврядування в Україні: історичні витоки, становлення та перспективи. Моногр. К. : Логос, 2014.

Онупрієнко А. М. Місцеві органи влади в механізмі демократичної держави: теоретико-правовий аналіз: Моногр. Х.: Право, 2009.

Парламентські слухання – важливий чинник удосконалення національного законодавства / заг. ред. В.О. Зайчука. К.: Ін-т законодавства Верхов. Ради України, 2012.

Петришина М.О. Нормотворча діяльність в органах місцевого самоврядування в Україні. Моногр. Х. : Право, 2011.

Проблеми конституційно-правового регулювання організації та функціонування органів влади Автономної Республіки Крим / за ред. С. Г. Серьогіної. Х.: Прапор, 2012. (Серія «Наукові доповіді»; Вип. 4).

Савченко Л. А. Правовий статус Рахункової палати України: Моногр./ Л. А. Савченко. – Ірпінь, 2002.

Серьогіна С.Г., Демиденко Г.Г. До витоків місцевого самоврядування та державного будівництва в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Харків. 2019. Вип. 37. С. 16-36.

Серьогіна С. Г. Муніципальна реформа як чинник удосконалення функціонування системи місцевого самоврядування в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2013. Вип. 26. С. 3–15.

Серьогіна С. Г. Оптимізація статусу Президента як ключова ланка конституційної реформи в Україні. Право України. 2009. № 6. С. 23-28.

Система органів виконавчої влади України: правові, наукові проблеми удосконалення організації та діяльності / за заг. ред. О. Ф. Андрійко. К., 2011.

Скляренко І. В. Поняття, ознаки та види комунальної власності як виду публічного майна. Актуальні проблеми правознавства. 2019. № 2. С. 77-82.

Соляник К. Є. Виконавчі органи місцевих рад в Україні: правовий статус і організація роботи. Моногр. Х. : Крок, 2004.

Ставнійчук А. Місцевий референдум як форма безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою. Моногр. – Х. : Фактор, 2020.

Стешенко Т.В., Вертегел Є.П., Куртіш Л.А. Концептуальні підходи дослідження територіальних громад у системі місцевого самоврядування. Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання Запорізького національного університету. 2021. № 3. С.71-75

Стешенко Т. В., Никончук Н. С. Об'єднання територіальних громад як один із напрямів реформи децентралізації влади в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2020. Вип. 40. С. 97-110.

Сушинський О. І. Місцеві державні адміністрації: відносини з іншими інституціями влади. Львів : Вид-во ЛРІДУ УАДУ, 2002.

Фролов О. О. Гарантії місцевого самоврядування в Україні: проблемні питання. Віче. 2011. № 6. С. 26-28.

Чернецька О. Ф. Конституційно-правовий статус депутатів місцевих рад за законодавством України. Моногр. К.: Скіф: КНТ, 2008.

Шаповал В. Д. Конституційно-правовий статус сільського, селищного, міського голови в Україні. Моногр. Кременчук: Вид. ПП Щербатих О.В., 2010.

Щербанюк О. В. Народний суверенітет і реалізація владоспроможності демократичної держави. Монографія. Книга II. Монографія. К.: Логос, 2013.

Інтернет-ресурси:

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Рахункової палати. URL: <https://rp.gov.ua/home/>

Офіційний сайт Асоціації міст України. URL: <http://www.auc.org.ua/>

Українська асоціація районних та обласних рад. URL: <http://uaror.org.ua>

Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад. URL:

<http://vassr.org/index.php/ua/> –

Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua>

База даних законодавства ЄС. URL: <http://europa.eu.int/eur-lex>

СЕНМК

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=185:derzhavne-bud%D1%96vnicztvo-ta-m%D1%96sczeve-samovryaduvannya&Itemid=151

Навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни “Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні” (ступінь “Бакалавр”, спеціальність 081 “Право”) / уклад.: С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова, С.В. Болдирев та ін. – Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого”, 2021. – 90 с URL: <http://77.244.44.2/materials/view.php?id=5853>

Питання до іспиту «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні». URL: http://77.244.44.2/materials/files/state_building/0053/01.pdf